

**Raport de activitate intermediar (II) în cadrul proiectului Participarea Armatei Române
la Războiul pentru Unitate Națională**

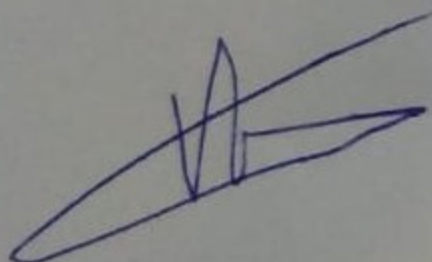
În cea de-a doua etapă a proiectului am continuat analiza principalelor lucrări referitoare la Participarea Armatei Române la războiul pentru reîntregirea neamului, căutând să identificăm informații despre raporturile dintre Armata Română și trupele ruse bolșevizate. (Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989; Glen Torrey, *România în Primul Război Mondial*, București, 2014; volumele de documente *România în anii Primului Război Mondial*, vol. II, București, 1987; *Istoria militară a poporului român*, vol V, București, 1988 etc).

În același timp, am mai consultat și alte câteva lucrări memorialistice și scrieri de epocă, unde am urmărit să identificăm date despre comportamentul trupelor ruse în Moldova, precum și detalii despre ciocnirile armate dintre trupele române și cele ruse (N. Iorga, *Memorii. Însemnări zilnice (maiu 1917-mart 1920). Războiul național. Lupta pentru o nouă viață politică*, vol. I, Editura „Națională” S. Ciornei; I.G. Duca, *Amintiri politice*, Colecția „Memorii și mărturii”, vol. III, Jon Dumitru-Verlag, München, 1981; Maria, Regina României, *Jurnal de război. 1917-1918*, Ediție îngrijită de Lucian Boia, Editura Humanitas, București, 2015).

Însă, cea mai importantă activitatea din această a doua etapă a proiectului a fost începerea redactării studiului propriu-zis. În urma primirii documentelor scanate de la Arhivele Militare Pitești, am reușit să transcriem unele documente, ce vor fi integrate ca anexe în studiul final. De altfel, acest raport cuprinde aproximativ 20 pagini de text, pe care le anexăm, ce se vor regăsi și în forma finală a studiului. Am transcris documente din fondurile: *Divizia 4 infanterie, crt. 119, Jurnalul de operațiuni al Regimentului Nr. 34 Constanța (15 august 1916-5 mai 1918), Copie după Istoricul Corpului de la 1 August 1914 la 15 August 1916 și după Jurnalul de Operațiuni de la 15 August 1916 la 1 iulie 1918 și de la 1 Iulie 1918 până la 1 Aprilie 1921: Regimentul „Suceava” No. 16*. Alături de alte surse pe care le vom identifica pe parcursul următoarelor luni, vom putea alcătui studiul final. În studiul de față, ne-am îndreptat atenția asupra luptei de la Galati.

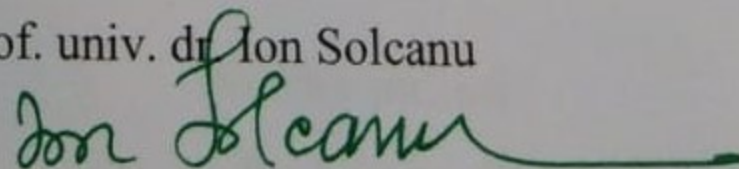
Membru proiect

Lect. univ. dr. Adrian Vițalaru

Director proiect

Prof. univ. dr. Ion Solcanu

Destrămarea alianței militare româno-ruse. Armata română la finele anului 1917-începutul anului 1918

Considerații istoriografice

În istoriografia românească, s-au publicat mai multe lucrări și studii dedicate colaborării militare româno-ruse în perioada 1916-1918. Cu toate acestea, preocupările istoriografice nu au reușit să surprindă uniform raporturile militare dintre cele două state pentru intervalul amintit. Unul dintre subiecte ce merită o atenție deosebită este cel referitor la destrămarea alianței militare româno-ruse la finele anului 1917 și începutul anului 1918.

În perioada interbelică, istoricul Constantin Kirițescu publica una din cele mai importante lucrări, republicată ulterior, dedicate participării României la primul război mondial. Unul dintre capitole este dedicat dezmembrării alianței ruso-române, iar luptele de la Galați, Pașcani, Spătărești și Mihăileni dintre armata română și cea rusă ocupă un rol central¹. Memoriile lui Constantin Argetoianu², I.G. Duca³, Nicolae Iorga⁴, apărute după apariția lucrării lui Kirițescu completează și nuancează informațiile deja cunoscute. În perioada regimului comunist, subiectul a fost evitat și rar amintit de către istorici. În ultimele două decenii, lucrările lui Glenn Torey⁵, Constantin I. Stan⁶ surprind noi detalii legate de evenimentele de la finele anului 1917 și începutul celui următor. În ultimii ani, cu ocazia împlinirii a 100 de ani la izbucnirea primului război sau intrării României în prima conflagrație mondială au apărut mai multe studii⁷, lucrări cu caracter autobiografic⁸, cărți⁹ ce completează tabloul evenimentelor care ne interesează în articolul de față.

Pe baza lucrărilor deja publicate, a presei, dar mai ales a cercetărilor în Arhivele Militare de la Pitești, ne propunem să scoatem la lumină evenimente mai puțin cunoscute de

¹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 207-213.

² Constantin Argetoianu, *Memorii*, III-IV, Ediția a II-a, Ediție îngrijită de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, București, 2008.

³ I.G. Duca, *Amintiri politice*, Colecția „Memorii și mărturii”, vol. III, Jon Dumitru-Verlag, München, 1981.

⁴ N. Iorga, *Memorii. Însemnări zilnice (mai 1917-mart 1920). Războiul național. Lupta pentru o nouă viață politică*, vol. I, Editura „Națională” S. Ciornei,

⁵ Glenn Torey, *Armata revoluționară rusă și România 1917*, traducere din limba engleză Dana Constantin, Adrian Pandeia, București, Editura Militară, 2005.

⁶ Constantin I. Stan, *Aliați și adversari. Relațiile româno-ruse 1916-1920*, Editura Paideia, București, 2006.

⁷ De exemplu, pentru studiul nostru, este de interes articolul Dinu Poștarencu, *Incidentul de la Leova din decembrie 1917*, în vol. *100 de ani de la deschiderea Frontului Românesc în Primul Război Mondial (1916-2016)*, coord. Gh. Vartic, Editura Militară, București, 2017.

⁸ Maria, Regina României, *Jurnal de război. 1917-1918*, Ediție îngrijită de Lucian Boia, Editura Humanitas, București, 2015

⁹ Ion Agrigoroaiei, *Opinie publică și stare de spirit în vremea Războiului de Întregire și a Marii Uniri*, Ediția a II-a revizuită, Editura Fundației Academice AXIS, Iași, 2016.

la finele anului 1917 și începutul anului 1918, în condiții grele pentru statul român, în general, și pentru armata română, în special. Ne propunem să analizăm modul în care s-a realizat plecarea de pe teritoriul României a Armatei ruse, în parte bolșevizată, încercând să punctăm modul în care liderii politici și militari români au abordat această relație complicată cu Armata rusă. Ne interesează prezentarea a unor aspecte mai puțin cunoscute ale abuzurilor armatei ruse pe teritoriul României. În acest cadru, prim-ministrul României, I. I. C. Brătianu, scria despre situația soldaților ruși: „Armatele ruse au devenit bande fără conducători, otrăvite violent de anarhie, incapabile de a ține frontul și incapabile de a organiza demobilizarea pentru retragere, care fără aprovizionare constituie ea însăși o operă devastatoare”. În special, articolul își propune să studieze câteva confruntări militare între componente ale celor două foste armate aliate.

Note introductive

La finalul anului 1917 și începutul anului următor, în contextul extinderii bolșevismului în rândurile trupelor ruse catonate din Moldova, au avut loc mai multe incidente între trupele române și cele ruse bolșevizate. Unul dintre primele incidente violente a avut loc lângă Iași, la gara Socola (decembrie 1917), acolo unde armata română a intervenit în forță și a dezarmat soldații ruși bolșevizați ce amenințau orașul. În acest cadru, românii au concentrat trupe numeroase de-a lungul principalei linii de transport spre Rusia, ce trecea prin Iași, încercând astfel să protejeze capitala de război a României și să prevină o retragere dezorganizată a trupelor ruse. De aceea, rușii care doreau să părăsească frontul românesc s-au îndreptat către zonele de nord și sud ale Moldovei, ce păreau a reprezenta o cale mai ușoară pentru a trece pe teritoriul fostului Imperiu Rus. Cele mai importante lupte au fost în jurul orașelor Galați, Pașcani, Fălticeni, însă incidente numeroase au avut loc și în alte localități; mai ales în nordul Moldovei, la granița cu Bucovina și Basarabia, au loc conflicte între armatele ruse și cele române. Trupele române au dezarmat diverse unități ale celor ruse și în apropiere de Botoșani sau Dorohoi. De asemenea, o importantă luptă s-a desfășurat la Mihăileni, dar aceasta nu face obiectul studiului de față.

Bătălia de la Galați: 7/20-9/22 ianuarie 1918

Una dintre căile de comunicații ale armatei ruse cu teritoriul de dincolo de Prut era pe direcția Galați – Reni. Trupele rusești staționate pe cursul inferior al Siretului și al Dunării

erau apreciate cca cele mai probolșevice de pe frontul românesc¹⁰. În zona Tecuci-Galați era cantonată Armata a VI-a rusă, care cuprindea multe elemente boșevizate. Era alcătuită din câte trei corpuri de armată, formate din două divizii fiecare. Cele șase divizii ruse ocupau sectoarele: Ivești, Hanu Conachi, Vameșu, Piscu, Șendreni și Galați. În total, cele șase divizii cuprindeau între 30000 și 40000 de baionete¹¹. În preajma orașului Galați se afla Corpul IV Siberian ale cărui trupe erau greu de controlat¹².

În spatele armatei ruse, trupele române, formate din Divizia a 4-a, ocupa sectorul Tecuci-Galați, având cartierul la Pechea¹³. Comandantul apărării orașului Galați era comandorul Constantin Niculescu Rizea, un specialist recunoscut în domeniul „armelor sub apă”¹⁴.

În prima jumătate a lunii ianuarie 1918, mai multe divizii ruse și-au exprimat intenția de a părăsi frontul fără a respecta regulile românilor. În acest context, Marele Cartier General Român a ordonat Diviziei a 4-a române să mențină ordinea și să-i avertizeze pe ruși că trupele române vor recurge la forță¹⁵. Mai mult decât atât, starea de tensiune ce domnea între trupele ruse bolșevizate și trupele române în zona orașului Galați era semnalată și de serviciile de informații ale germanilor¹⁶.

Luptele din jurul orașului Galați - schiță

Un prim incident notabil a avut loc la 12 ianuarie 1918, atunci când o delegație trimisă de soldații Diviziei a 13-a rusă, cu scopul de a-i anunța pe români că intenționează să părăsească frontul, pentru a trece Prutul în Basarabia, a primit un răspuns negativ de la reprezentanții Diviziei a 4-a române. Rușii au amenințat chiar că vor trece cu forța Prutul, dacă trupele române intenționează să li se opună. În acest context destul de tensionat, Divizia a 4-a a primit întăriri de la Divizia a 13-a română, ale cărei trupe erau plasate în vecinătate¹⁷.

Mișcările de trupe ale românilor i-au determinat pe soldații ruși să amâne planul. Însă, la 16 ianuarie 1918, Divizia a 40-a rusă, ce se afla în sectorul Hanu Conachi, și-a dizlocat

¹⁰ Glenn E. Torrey, *Armata revoluționară rusă și România 1917*, traducere din limba engleză Dana Constantin, Adrian Pandeia, București, Editura Militară, 2005, p. 99-100.

¹¹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1918*, vol. II, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, p. 207.

¹² *Ibidem*, p. 208.

¹³ *Ibidem*, p. 207.

¹⁴ Născut în 1870, Niculescu Rizea a făcut studii miitare în România și în Italia, devenind comandor în 1917, an în care a fost numit „coandant militar al Județului Covurlui”. Detalii despre cariera lui Constantin Niculescu Rizea vezi în Nicolae C. Petrescu, *Cu tricolorul la catarg. Comandanți ai Marinei Militare în Războiul pentru Întregirea României*, Pitești, Editura și tipografia Europroduct, 2002, p. 51-67; Mariana Păvăloiu Marian Sârbu, *Forțele navale române. 150 de istorie modernă*, București Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2010, p. 350-351)

¹⁵ Glenn E. Torrey, *Armata revoluționară rusă și România 1917*, p. 101.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Constantin Kirițescu, *op. cit.*, II, p. 207.

trupele, îndreptându-le în direcția Pechea. Trupele române au reacționat silindu-i pe ruși să revină pe poziția inițială. Starea de tensiune domnea în regiune, potențată de o acțiune similară a trupelor române împotriva Diviziei a 12-a rusă, care încercase să se deplaseze spre Prut¹⁸.

Divizia a 9-a, spre exemplu, a pornit în marș, pe șoseaua Tecuci-Galați, încercând să treacă prin Galați și, de acolo, spre Basarabia. În acest cadru, Divizia a 10-a rusă, ale cărei trupe se aflau în portul de la Dunăre, se reorganizează cu scopul de a-i ajuta pe confrății lor din Divizia 9. Situația era dificilă pentru trupele române, dar și pentru siguranța locuitorilor orașului Galați.

Comandorul Niculescu Rizea, atunci director al Arsenalului Marinei Fluviale și comandant militar al sectorului Galați, a primit ordin să blocheze drumul coloanelor ruse spre est și să apere orașul. Pe de altă parte, colonelul Bădescu, comandantul Brigăzii a 8-a, cantonată la Fântânele, primește misiunea de a ataca dinspre nord și dinspre vest trupele ruse, care se aflau în defileul dintre bălțile Mălina și Calica și Siret.

Bătălia cea mai intensă s-a purtat în jurul orașului Galați, în zilele de 20 și 21 ianuarie 1918. Lupta s-a dat între Divizia a 4-a română și trupele Corpului VI siberian. Trupele române de la Galați, conduse de comandantul Niculescu Rizea, au fost dispuse în jurul orașului. Două companii și jumătate ale Regimentului 21 au fost plasate pe dealul Țiglina, având misiunea de a opri înaintarea rușilor prin defileul dintre balta Calica și Siret. În acest loc trupele române se așteptau la un atac din partea trupelor ruse. Aici au fost concentrate și forțe ale marinei militare române. Acestea erau compuse din patru vedete militare (nr. 1: „Maior Constantin Ene”; nr. 2: „Căpitan Nicolae Lascăr Bogdan”; nr. 5: „Maior Gheorghe Șonțu” și nr. 7: „Locotenent Dimitrie Călinescu”), un torpilor și o șalupă sosite la gura de vărsare a Siretului în Dunăre¹⁹.

Constantin Niculescu-Rizea a ordonat amplasarea pe dealul Țiglina a opt tunuri, demontate de pe cuirasatul „Elisabeta“, puse sub conducerea comandorului Nicolae Puricescu²⁰.

Ofițerii români au încercat să se asigure și în cazul unui atac al trupelor ruse din Galați, de aceea au plasat o companie care avea misiunea de a opri un atac al trupelor Diviziei a 10-a ruse din oraș în spatele trupelor române aflate la Țiglina. Alte trupe române sunt

¹⁸ *Ibidem*, p. 207.

¹⁹ Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

²⁰ Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

plasate spre Filești și spre Reni, cu ordinul de a opri eventuale atacuri ce puteau veni din aceste zone. În Galați se aflau un detașament de marină și două plutoane de infanterie ce aveau obiectivul de a supraveghea Divizia a 10-a rusă.

Acest este cadrul în care trupele ruse încep să se miște. Pe de o parte, rușii înaintează dinspre nord-vest din zona Filești, iar pe de altă parte ate trupe înaintează de la Șendreni. În același timp, patrulă ruse pătrund pe la sud de Bălțița și atacă avanposturilor române aflate pe Țiglina²¹. Românii au trimis trimis la Șendreni un detașament din Brigada a 7-a, ce avea drept obiectiv să oprească înaintarea diviziei a 9-a. Trupele române, depășite numeric, se retrag la nord de Șendreni, ocupând poziții pe dealuri, în vreme ce rușii ajung la Movileni. Trupele ruse de la Movileni își instalează baterii de tun îndreptate împotriva orașului Galați²².

Militari din Divizia a 10-a rusă, aflată în Galați, au pus la cale ocuparea unității de pompieri, umplerea cu petrol a instalațiilor mobile de stingere a incendiilor și distrugerea prin incendiere a orașului. Planul rușilor a fost dejucat, iar în zilele de 7/20-8/21 ianuarie 1918, orașul Galați a fost martorul celei mai mari bătălii la care a fost supus de la începutul veacului al XX-lea²³.

Situația s-a complicat în ziua de 8/21 ianuarie 1918, când din zona de est a orașului, pe Prut, rușii au ocupat pichetele de grăniceri, au confiscat vasele de la vărsarea Prutului în Dunăre și au dezarmat detașamentele române de la Reni și Giurgiulești. Se încerca joncțiunea cu Diviziile 9 și 10 aflate în zona de vest, nord și sud a orașului, pentru încercuirea, ocuparea și, poate, trecerea orașului Galați sub stăpânirea Rusiei bolșevice.

Disciplina și devotamentul ostașilor români, coordonați de comandorul Constantin Niculescu-Rizea, au condus la un contraatac surpriză din zona Țiglina și de pe Dunăre. Din nordul orașului Galați s-au remarcat militarii din Brigada a 8-a conduși de colonelul Bădescu, care au atacat unitățile militare din Divizia a 9-a, aflate între lacurile Cătușa și Mălina. Surprinși de atacurile românilor din zona Țiglina-Cătușa-Mălina, dar și de tirul lansat de vedetele marinei, rușii s-au retrag între Siret și gara Barboși, în zona Castrului roman de la Tirighina.

Bătălia din jurul orașului Galați a fost un crâncenă. Până în seara zilei de 21 ianuarie, trupele ruse din zona de răsărit a orașului s-au refugiat în Basarabia. După ce a cerut sprijin german și a fost refuzată, Divizia 9 a capitulat. Trupele Diviziei 9 au acceptat să fie dezarmate

²¹ După unele surse au fost luați prizoneri 1 ofițer și 14 soldați (Constantin Kirițescu, *op. cit.*, II, p. 208).

²² Vezi detalii și în Paul Păltânea, *Istoria orașului Galați: dela origini până la 1918*, partea a II-a, ediția a II-a, ediție coordonată de pr. Eugen Drăgoi, Galați, Editura Partener, 2008, p. 267.

²³ Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

și să părăsească pașnic teritoriul României, în schimb urmând să le fie restituite caii și căruțele. Pe 22 ianuarie, la ora 5 dimineața, Divizia 9 a trecut, prin vest, în aliniamentele germane. Două zile mai târziu, Divizia 10 a acceptat să depună armele și i s-a permis să treacă Prutul, în Basarabia²⁴. Glenn Torrey afirmă că „sângeroasa înfrângere suferită i-a convins pe rușii rămași în zonă să nu mai lupte, ci să accepte cererea românilor de a se dezarma și de a fi transportați în Rusia”²⁵.

Concluzii preliminare

Raportele serviciilor de informații germane afirmau că „bătălia de la Galați” a fost o înfruntare de proporții, iar calitatea trupelor ruse ale Corpului IV siberian era recunoscută. După bătălie, câteva unități ruse au ajuns la Brăila, ocupată de germani. Soldații ruși erau bine echipați, iar starea de spirit părea bună. Aceștia admiteau că bătălia de la Galați a fost „cruntă”. Ei recunoșteau că românii le-au produs pierderi grele și le-au luat 1000 de prizonieri²⁶.

Înfruntarea de la Galați a fost, după unele afirmații, prima bătălie în istoria militară a României când aviația, marina și trupele terestre au conlucrat²⁷.

Lupta a produs o puternică impresie locuitorilor orașului Galați. În aprilie 1918, într-un ziar local era scris: „Ne va rămâne veșnic vie în amintirea noastră incursiunea rusească prin România, care a distrus țara bogăției, a secătuit vlaga ei, hambarele ei pline și care a lăsat în urma hoardelor devastatoare: ruină, foc, jaf, asasinate, sărăcie lucie, calicie. Asta a făcut, în numele civilizației și al drepturilor popoarelor, în memorabila campanie 1916-1917-1918, armata rusească în România. Și noile generații se vor cutremura când vor spune: <Pe aici au trecut rușii>”²⁸.

Întru cinstirea memoriei militarilor care au luat parte la bătălie și a celor care și-au pierdut viața, municipalitatea Galați a comandat ridicarea unui monument, în anul 1925, cunoscut sub numele „Apărătorii orașului Galați 7-9 ianuarie 1918”, lucrare executată de sculptorul gălățean Ioannis N. Renieris²⁹. După unele surse, în anul 1919 au fost bătute o plachetă și o insignă în memoria luptelor și a celor care s-au jertfit³⁰.

²⁴ Glenn E. Torrey, *Armata revoluționară rusă și România 1917*, p. 102.

²⁵ *Ibidem*, p. 103.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

²⁸ *Galații noi*, V, no. 66, 10 aprilie 1918, apud Paul Păltânea, *op. cit.*, p. 268.

²⁹ Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

³⁰ Paul Păltânea, *op. cit.*, p. 268; Cristian Dragoș Căldăraru, *Scurtă lecție de eroism: apărătorii orașului Galați* (<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scurta-lectie-de-eroism-aparatorii-orasului-galati>)

Deoarece în anul 1963 monumentul a fost distrus „pentru lucrările edilitare din zonă”, Consiliul Județean Galați a finanțat, în anul 2017, proiectele de refacere a monumentului „Apărătorii orașului Galați 7-9 ianuarie 1918”, reproducerea insignei și a plachetei, iar Clubul Rotary „Dunărea de Jos” Galați a finanțat proiectul de batere a unei medalii jubiliare „Apărătorilor Orașului Galați 1918-2018”. Monumentul „Apărătorii orașului Galați 7-9 ianuarie 1918” a fost inaugurat în ziua de 20 ianuarie 2018, cu prilejul Centenarului bătăliei de la Galați³¹.

În memoria acelor lupte, orașul-erou Galați a fost decorat de Regele Italiei și Președintele Franței. Pe 25 mai 1921, generalul Pietro Badoglio, șeful Marelui Stat Major al Armatei Italiene, a venit personal la Galați pentru a acorda orașului, pentru jertfele și eroismul din bătălia ce a avut loc pe 7 – 9 ianuarie 1918, Crucea de Război a Italiei. În vreme ce, pe 11 octombrie 1922, generalul Henri Mathias Berthelot, fostul șef al Misiunii Franceze în România, care a coordonat rezistența noastră în război pe cel mai lung front din Europa, oferea gălățenilor din partea Președintelui Franței, înalta decorație Crucea de Război a Franței.

Anexe

Documentul Nr. 1

Dare de seamă asupra operațiunilor contra Diviziei a 9-a Rusă

7 ianuarie 1918

La ora 9.30 se adună repede la Braniștea, pe șoseaua națională, trupele Diviziei a 9-a Rusă, iar la 10 Divizia s-a pus în marș spre Șendreni.

Somată de posturile noastre a refuzat răspunzând cu focuri de armă.

Dispozitivul trupelor noastre fiind cel din crochiul No. 1, s-au luat imediat următoarele dispozițiuni ca să fie oprite: s-a anunțat compania din Șendreni să întârzie marșul coloanei ruse, trupele din Galați să întâmpine trupele ruse între balta Calica și Dunăre, iar companiile de la Fântânele, Vânători, Smârdan și Tulucești să graviteze spre sud pentru încercuirea trupelor ruse.

Rezerva Diviziei din Pechea, compusă din două batalioane din regimentul 50 Infanterie, 2 escadroane și 2 baterii au fost îndreptate spre Fântânele. Compania din Șendreni întărită cu cele din Braniștea au barat calea trupelor ruse, oprindu-le pe loc până la ora 14.

³¹ Vezi detalii la <https://presagalati.ro/inaugurare-a-monumentului-aparatorii-orasului-galati-la-100-de-ani-de-la-batalia-de-la-galati-din-7-9-ianuarie-1918/>

Rușii atacând au fost respinși de focul mitralierelor noastre, iar un al doilea atac, cu forțe mult superioare, reușește a înfrânge rezistența companiilor din Șendreni, deschizându-și calea spre Movileni și Barboși.

În acest moment dispozitivul trupelor este cel însemnat în crochiul No. 2 (faza I-a). Capul coloanei ruse ajungând la Movileni deși somați a dezarma, pe când se parlamenta au pus în baterie 18 tunuri bombardând Galați și trupele noastre, iar Infanteria ajunsă la Barboși a fost întâmpinată de trupele ce ocupau dealul Tiglina, cu focuri de armă și mitralieră de bateriile marinei și bateria din Regimentul 2 Infanterie, care au făcut goluri în coloanele ruse.

La ora 18 a(u) sosit în Fântânele unitățile trimise din rezerva Diviziei din care o parte au fost dirijate spre centrul sectorului de nord, iar cealaltă spre Smârdan unde, fiind provocată de trupele ruse cantonate în această localitate, au înconjurat și dezarmat trupele ruse.

La ora 19 rușii, după o pregătire intensă cu întreaga artilerie de câmp și grea, de care dispuneau, au atacat latura de est a poziției noastre, însă au fost respinși cu pierderi mari. La ora 20 acțiunea a încetat din ambele părți, trupele noastre organizând și completând încercuirea.

Ziua de 8 ianuarie 1918

La ora 0.30, acțiunea începe din partea rușilor prin infanterie și artilerie, însă numai pentru 30 minute.

La ora 8.30 acțiunea reîncepe prin bombardament de artilerie și intens foc de mitraliere. Trupele noastre, pornind la atac la orele 10.15, deși primite cu un violent baraj de artilerie și foarte multe mitraliere, au înaintat apropiindu-se la câteva sute de metri de infanteria inamică.

La orele 11 un detașament de 2 companii cu multe mitraliere a încercat întoarcerea stânzei noastre pe sub malul Dunărei, acțiune care nu a reușit, fiind contraatacat cu vigoare având și sprijinul escadrilei noastre de vedete.

La orele 12 a început bombardamentul artileriei ruse dirijat cu multă precizie și metodă și a continuat până la orele 19.30; de la orele 15, rușii au întrebuințat și baraje cu baterii de mitraliere de la mare distanță.

Tot în acest timp, infanteria noastră a înaintat pas cu pas sub un uragan de foc, pe un câmp deschis, oprindu-se mișcarea la orele 15 după ce a câștigat 1 km de teren (pe crochiu faza a 2-a) la centru și vest, iar la est printr-un atac la baionetă inamicul a fost respins până la canton în debandadă și cu grele pierderi. O companie trimisă până la Filești pentru a supraveghea regimentul 34 Infanterie, care, cantonat în această localitate, se agita, a fost

primită cu focuri. Compania a stat în supraveghere împiedicând astfel acest regiment de a lua parte la acțiune.

La orele 17 un avion mic a zburat pe deasupra Movilenilor.

Observațiunea avionului – transmisă Diviziei și comunicată imediat trupelor – arăta că rezerva trupelor ruse, aproximativ 2500 de oameni, se găsea masată între gara și podul de la Barboși.

În acest timp, un escadron de cazaci venind de la Reni, a atacat prin surprindere și a dezarmat plutonul de grăniceri de la gura Prutului, iar bateriile grele de pe malul stâng al Prutului au bombardat Galații și bateriile marinei de pe D.(ealul) Tiglinei.

Raportându-se că două regimente ale Diviziei 10 ruse se raliază la ieșirea Diviziei (a) 9-a și zvonindu-se că trupe ruse înaintază dinspre Reni la Galați(,) se ia următoarele dispozițiuni:

a) Batalionul I al R.(egimentului) 6 pleacă din Slobozia-Conachi, în căruțe de rechiziție, spre Filești.

b) Se dă ordin Divizionului de 150 m/m de la Tecuci să vină prin Cudalbi și Pechea la Filești.

c) Se intervine la Armata I-a pentru a trimite un regiment de infanterie din Divizia 13-a cu care să se păzească sectorul Diviziei rămasă fără trupele care se concentraseră în regiunea Galați.

În adevăr, la ora 18 trei companii ruse însoțite de artilerie, care a pus în baterie la Halta Brateș, au intrat în țară pe la Reni cu intențiunea de a pătrunde în Galați, însă au fost respinse de compania rămasă în oraș. Pe Dunăre înainta un vas armat, care a tras fără efect asupra docurilor și vaselor.

La ora 18.30 o escadrilă de 3 avioane amice a lansat bombe asupra trupelor ruse de la Barboși.

În timpul nopții, profitând de întuneric, trupele ruse masate la podul de la Barboși, au început retragerea pe dreapta Siretului cu intențiunea de a se preda germanilor, retragere care a fost întreruptă prin ocuparea podului de către trupele noastre.

În acest moment se afla că Divizia (a) 9-a cerea prin T.F.F. ajutoare de la Reni, care dacă nu vor sosi, va fi nevoită să treacă la germani, spunând că în timpul acțiunii trupele au fost conduse de ofițeri germani.

Un grup de ofițeri din Brig.(ada) 9 artilerie s-au predat trupelor de pe D.(ealul) Tiglina afirmând că 18 baterii luaseră parte la acțiune.

La ora 21, căpitanul Pafcinsky, șef de stat major al Diviziei (a) 9-a, s-a prezentat ca parlamentar declarând că trupele primesc să fie dezarmate, însă să li se asigure viața și trecerea în Rusia.

Ziua de 9 ianuarie 1918

În timpul nopții de 8-9 crt. n-a fost nicio acțiune. La ora 10.30 a început dezarmarea trupelor ruse, care apoi erau concentrate în localitățile Vânătoti, Costi, Smârdan și Fântânele.

Pierderi

	Răniți	Morți	Dispăruți
Ofițeri	-	1	-
Trupă	86	18	-
Cai	-	-	-

Pierderile inamicului nu se cunosc exact, însă sunt cu mult mai mari, și se zice că răniții au fost evacuați o parte spre Brăila, iar 150 la Galați; au fost înmormântați pe câmp 150.

Capturări

Până în prezent:

a) S-au dezarmat 1154 oameni din regimentele 33, 34, 35, 36 infanterie și 28 ofițeri.

b) S-a inventariat: 2 mortiere de 120, 42 tunuri câmp, 263 cai, 586 arme, 12 mitraliere, 4 aruncătoare de mine.

Comandantul Diviziei a 4-a, general Ioan Ghinescu

Șef de stat major, Lt. Colonel – (indescifrabil)

(Sursa: Arhivele Militare Pitești, Divizia 4 infanterie, crt. 119, f. 185-186)

Documentul nr. 2.

Dare de seamă de cum s-au petrecut evenimentele de la 7, 8, 9 și 10 ianuarie 1918

7 ianuarie ora 10.

Am primit ordin verbal de la domnul colonel Bădescu, comandantul Brigăzii 8 Infanterie, ca la ora 12 să plec cu compania în direcția lacului Calica. În dreptul Km 10 am primit ordinul scris pe care îl anexez.

Pe baza ordinului primit, am urmat drumul Smârdan- Movila Calica (cota 61) luând măsurile de siguranță în marș înaintând spre sud pe partea de vest a lacului Calica. În dreptul cantonului 3 C.F.R. Filești-Barboși, patrula ne-a semnalat coloane rusești din brigada 10

artilerie. Luând contactul cu ei, am constatat că nu fac parte din trupele revoltate și am continuat înaintarea, lăsând o patrulă care să supravegheze mișcările lor. Când patrulele urcau dealul, spre șoseaua națională Movileni-Galați, una din aceste patrule mi-a anunțat prezența unităților de infanterie rusești care ocupau tranșeele făcute la nord de această șosea. Desfășurând compania în tragători am ocupat dealul Șoldan, având stânga pe balta Calica, iar dreapta descoperită.

În acest timp (ora 15.30) patrulele noastre au fost atacate de patrule rusești rănind pe soldatul Dinu Ion. În fața tranșeelor ocupate de ruși se aflau două tunuri antiaeriene și numeroase gropi de bordée pe care ruși le ocupase așezând și mitraliere spre a bate valea ce ne separa. Voind a înainta spre noi, au fost opriți de focul nostrum și siliți să se retragă în poziția ce ocupaseră. Focul a încetat la ora 19.30. La orele 20 am instalat posturi înaintate spre a nu fi surprinși. La ora 23 santinela de la postul înaintat nr. 2 mi-a adus un călăreț rus care vrea să meargă spre trupele ruse revoltate, având la el un ordin pe care vi-l anexez în copie, tradus din rusește. Văzând cuprinsul ordinului am dat drumul călărețului împreună cu ordinul.

La ora 24.30 trupele ruse revoltate au deschis un foc viu de artilerie, care a durat aproape până la ora 1.

La ora 22, am trimis pe sublocotenentul Nicolescu Constantin, spre a face legătura cu trupele noastre, care au fost găsite pe șoseaua Smârdan-Filești în dreptul Km 5, și făceau parte din Regimentul 50 Infanterie Batalionul II. Prezentându-se Dlui Comandant al aceluia Regiment și informându-l în cunoștință cu situația companiei noastre i s-a dat un pluton de companie 5/50 Inf., care să facă legătura companiei noastre, cu trupele aflate spre dreapta comunicându-mi că suntem sub ordinele aceluia Regiment.

8 Ianuarie 1918, ora 7.30. Trupele ruse au redeschis foc. La ora 9 un călăreț m-a anunțat că dreapta noastră va fi întărită cu un batalion (al II-lea) din Regimentul 50 Inf. Trupele ruse revoltate încercând să înainteze pe valea lacului Calica spre a-și croi drum spre Filești, au fost oprite de noi, în care încăierări am avut pierderi un sergent mort și doi soldați răniți. Încăierările au durat până la ora 19.15.

9 Ianuarie 1918, ora 4. O ștafetă călari din Regimentul 50 Infanterie ne-a adus ordinul verbal al Dlui Comandant al Batalionului II, ca să nu mai deschidem foc pentru că trupele ruse au convenit să depună armele.

La ora 5.30 trimițând patrule în direcția trupelor ruse, nu au anunțat că locurile ocupate de ruși au fost părăsite și că dezarmarea lor se face la podul Barboși de către Regimentul 21 Infanterie, Compania 9 a.

La orele 11 trimițând pe sublocot.(enentul) Papazissu Emanuel, la postul de Comandă al Regimentului 50 Inf., sub ordinele căruia era, n-a mai găsit pe nimeni.

Făcând legătura cu Reg(imen)tul 21 Inf. care se afla la Barboși, prin elevul plutonier Zilberman Hugo, am primit ordinul verbal de a ne retrage,întrucât ordinea s-a restabilit pe deplin.

La orele 16 am plecat spre satul Fântânele.

Semnătură – Indescifrabil

(Sursa: Arhivele Militare Pitești, Divizia 4 infanterie, crt. 119, f. 169 f/v)

Documentul Nr. 3

Raport no. 2837 din 18 ianuarie 1918, Brigada a 8-a Infanterie către Divizia a 4-a

La ordinul D-s telefonic am onoarea a raporta, că din cercetările făcute și din interogațiile căpitanului Pavtchincie reiese:

1. Trupele ruse s-au adunat la Braniștea în dimineața zilei de 7 ianuarie sub comanda căpitanului Partianicov
2. La orele 7 erau în Braniștea Regt 33, 35 și 36 Inf., Divizionul 13 artilerie din Divizia 13 și Brigada 9 Artilerie

2 Itinerariul pe care l-a urmat este: Braniștea- Traian-Șerbeștii Vechi –Movileni.

3. Prima ciocnire cu trupele ruse a fost pe dealul Tiglina.
4. Din informațiile de la căpitanul Pavtchincie se poate deduce: Regimentul 35 a fost avangardă; Regimentul 33 a luptat nord Movileni între cele două Bălți și Regimentul 36 ariengardă. Două baterii din Divizionul 13 trăgeau asupra Galaților, asupra trupelor de pe dealul Tiglina și o baterie din Brigada 9 asupra trupelor nord Movileni.
5. Unitățile ruse care s-au predat germanilor trecând pe la podul de la Barboși sunt: Divizionul 13 din Divizia 13; Bateria 1-a din Brigada 10 Artilerie, 419 soldați din Regimentul 33 Infanterie, 267 soldați din Regimentul 35 Infanterie și 70 soldați din Regimentul 36. Aceste Regimente au trecut cu tot materialul lor mitraliere, arme, cai, căruțe, etc. Schița alăturată arată dispozitivul trupelor ruse pe ziua de 8 ianuarie 1918.

Locul celorlalte baterii și rezervele unităților nu s-a putut afla până în prezent, deoarece comandantul Div. 9, căpitanul rus Partenicov, a fugit în timpul luptelor la Reni.

Comandantul Brigadei 8 a Inf.

Bădescu

(Sursa: Arhivele Militare Pitești, Divizia 4 infanterie, crt. 119, f. 218)

Lupta de la Pașcani (13/25 ianuarie 1918) – schiță

Primele incidente create de trupele ruse aflate în retragere au avut loc încă de la finele anului 1917 și primele zile ale celui următor. Pe 29 decembrie 1917/11 ianuarie 1918, în satul Fântânele (lângă Pașcani), se afla coloana 30 a Diviziei a IX-a ruse, care anunța. Ofițerii acesteia anunțau că dacă nu vor fi lăsați să plece, vor bombarda Pașcanii. De asemenea, în comuna Valea Seacă, la nord de Pașcani, se aflau cantonați 900 de oameni de trupă și 25 de ofițeri ruși, înarmați, din Regimentul 333 și 346 Infanterie. Alături de ei se aflau două baterii artilerie de câmp, 400 oameni, 12 ofițeri, 12 tunuri, 18 chersoane cu muniții din Regimentul 84. Aceștia amenințau, de asemenea, că vor bombarda Pașcanii, dacă nu erau lăsați să treacă mai departe. Potrivit mărturiilor „ei aveau mare ură pe soldații noștri din cauză că nu fac ca ei revoluție”. În comuna Miroslavești, satul Soci, erau cantonate patru baterii artilerie de câmp, 16 tunuri, 16 chersoane cu muniții, 120 căruțe cu provizii și muniții, toate aparținând armatei ruse³². Pe 28 decembrie 1917/10 ianuarie 1918, trupele ruse care cutreierau județele din Moldova distrugau liniile telefonice și furau sârmele. De exemplu, au furat sârmă, în greutate de 50 kg de pe linia Pașcani- Cristești-Fălticeni³³. În același timp, linia Roman-Pășcani era păzită de trupele Diviziei a 7-a române. La Timișești, vânătorii de munte au reușit să dezarmeze pe rușii care amenințau ocuparea instalațiilor de alimentare cu apă a orașului Iași³⁴.

Un rol important în zona Pașcanilor l-a avut Regimentul 16 Suceava, care ocupa poziții la Miroslavești și Brătești, cu avanposturi la Soci, Moțca, Gâtești și Pașcani. Conform însemnărilor din dimineața zilei de 13/25 ianuarie, situația trupelor era următoarea: „Batalionul I mai puțin compania I-a și Batalionul II ocupa Miroslaveștii ce aveau posturi spre Soci și Motzca. Batalionul III mai puțin compania 11-a la Bratești cu avanposturi spre Gastești-Sodomani-Pășcani. Însărcinarea este trecerea oricărei trupe ruse armate spre Pașcani. Compania II-a la Tupilești-Barticești. La ora 11 batalionul II a fost trimis spre satul Soci pentru a împiedica venirea în acest sat a 2 companii ruse dinspre Cristești. La ajungerea în Soci, Maiorul Butnaru C., Comandantul batalionului II găsind un grup de soldați ruși la

³² Arhivele Militare Pitești, Fond Regimentul 2 Grăniceri, Inventar S 558, dosar 19, f. 88

³³ Idem, dosar 18, f. 201.

³⁴ Constantin Kirilescu, op. cit., p. 210.

marginea satului și invitându-i a depune armele ca nici un caz nu ar putea pleca înarmați. Pe când parlamenta cu ei, a fost împușcat mișelește și cade grav rănit. Compania 7-a care se găsea deja desfășurată a primit focuri de armă și mitraliere din sat la care a răspuns imediat și a pornit la atac. Acțiunea a început la ora 12.45 iar la ora 13 artileria rusă a deschis focul asupra frontului nostru. La ora 13.05 artileria noastră a răspuns trăgând foc la marginea S.E. a satului Soci în trupele inamice, în care producându-se debandadă, au fugit în goană spre pădurea de N.V. a satului Soci. Artileria rusă de asemenea a încetat focul fugind spre Boureni, urmărită cu focuri de artileria noastră. Deși a încercat să pună din nou în baterie pe șoseaua națională Roman-Cristești; însă a fost alungată și de acolo retrăgându-se spre Cristești”³⁵.

Lupta de la Spătărești (14-15/27-28 ianuarie 1918)

Trupele ruse nedezarmate, plecate de lângă Pașcani, se îndreaptă spre Fălticeni. În această zonă, s-au întâlnit cu alte trupe ale Corpului II rus, în total 10000 de oameni, cu peste 100 de tunuri. O astfel de prezență numeroasă constituia un adevărat pericol pentru oraș. În această localitate, se aflau Regimentele românești 1 și 2 grăniceri³⁶. Tot județul Suceava era sub stare de asediu. Soldații ruși făceau propagandă, încercau să răzvrătească populația chiar contra Regelui. Se constituiseră bande, care acționau noaptea. În comuna Fântâna Mare, au împușcat un jandarm și o familie întreagă. Conform informațiilor venite din zonă, Marele Stat Major era informat că situația la Suceava era foarte critică și putea deveni foarte periculoasă. În seara zilei de 5/18 ianuarie s-a ținut la Suceava o mare ședință, care a durat de la 8 seara până spre 3 dimineața. Au fost de față toți comandanții de regimente, divizii și corpuri, toți președinții sovietelor, în total 80 de persoane. Această adunare a alertat și mai mult autoritățile române³⁷. Cu o zi înainte de lupta de Spătărești, nu a putut fi trimis Buletinul zilnic deoarece toate liniile telegrafice de la sud de Fălticeni au fost rupte de ruși. S-au tăiat aproape toți stâlpii, iar sârma tăiată strânsă și aruncată la distanțe mari³⁸. Pe 14/27 ianuarie, o delegație rusă, a cerut comandantului Regimentului 2 grăniceri să fie lăsați să plece spre Suceava; altfel, urmau să deschidă focul. Ceea ce s-a și întâmplat. La ora 11,30 a început lupta, care a durat până spre seară, când, din nou, o delegație rusă a cerut să fie lăsată să plece

³⁵ Arhivele Militare Pitești, Inventar 5395, dosar 3363, f. 74 Copie după Istoricul Corpului de la 1 August 1914 la 15 August 1916 și după Jurnalul de Operațiuni de la 15 August 1916 la 1 iulie 1918 și de la 1 Iulie 1918 până la 1 Aprilie 1921: Regimentul „Suceava” No. 16.

³⁶ Constantin Kirîțescu, *op. cit.*, p. 211.

³⁷ Arhivele Militare Pitești, Inventar 558, Fond Regimentul 2 Grăniceri, dosar 19, f. 31, 101.

³⁸ *Ibidem*, f. 299

spre Cornu Luncii. Li s-a răspuns să predea armamentul și munițiile. A doua zi, la ora 7 dimineța au anunțat capitularea³⁹.

În urma evenimentelor, primăria orașului Fălticeni a decis, în ședința din 17/29 ianuarie 1918, ca pe viitor strada „Tâmpești” să poartă denumirea „Regimentul 2 Grăniceri”, ca o recunoștință din partea orașului pentru regiment, care în ziua de 14 ianuarie a reușit să îi scape de trupele ruse ce doreau să îl distrugă⁴⁰.

Anexe

Anexa 1

Jurnalul de operațiuni al Regimentului Nr. 34 Constanța (15 august 1916-5 mai 1918). Capitolul A doua refacere: Dosar 3467, inventar 5395

f. 35 10 Noembrie-6 Decembrie 1917

Se continuă instrucția. Pregătiri pentru deplasarea regimentului la Botoșani.

7 Decembrie 1917

Îmbarcarea regimentului pentru Botoșani.

8 Decembrie 1917

În tren.

9 Decembrie 1917

La ora 9 a.m. sosirea în Botoșani. Repaus până la ora 16, când pornim la Stâncești.

f. 36 10 Decembrie 1917

Sosiți la Baisa. Seara cantonament în Agafton.

11 Decembrie 1917

Cantonament în Agafton și Mănăstirea Doamnei.

12 Decembrie 1917

Aceeași situație.

13 Decembrie 1917

Plecarea la Baisa pentru a desarma o unitate rusă ce se găsea la Vlădeni. La ora 8 dimineța, se face încercuirea satului, somările și parlamentările, care până la ora 16 nu au nici un rezultat, când conform ordinelor, intră în acțiune o baterie de artilerie a noastră. La ora 17 rușii se predau. Din această acțiune, regimentul are doi răniți. Până seara s-a continuat desarmarea rușilor. Noaptea cantonament în Vlădeni. De azi începe acțiunea foarte intensă de

³⁹ Constantin Kirîțescu, *op. cit.*, p. 211-212.

⁴⁰ Arhivele Militare Pitești, Inventar 558, Fond Regimentul 2 Grăniceri, dosar 19, f. 165.

desarmare a trupelor ruse, care în urma armistițiului și a mișcărilor revoluționare plecau după front, devastând și jefuind în drumul lor. Comandantul trupelor de desarmare era generalul Poetaș Stan, cu sediul în gara Botoșani.

14 Decembrie 1917

Plecarea din Vlădeni la Stâncești. Cantonament în Stâncești.

15 Decembrie 1917

Plecarea din Vlădeni și ajungerea la Curtești, unde cantonează.

16 Decembrie 1917

Plecarea din Curtești și ajuns seara în Agafton.

18 Decembrie 1917

Cantonament în Agafton și Mănăstirea Doamnei. Se continuă de unitățile regimentului desarmarea trupelor ruse.

19 Decembrie 1917

Se primește ordin pentru desarmarea trupelor din Corporeni. Marș spre Cocoreni. Cantonament în Cerbicești.

f. 37 20 Decembrie 1917

Pregătiri de plecare la Dorohoiu. În cele câteva zile cât regimentul a stat în împrejurimile Botoșanilor, a adunat peste 12000 de arme și diferite materiale de războiu ale trupelor ruse.

22 Decembrie 1917

Plecarea din Cerbicești la Dorohoiu. Comandantul regimentului și Statul Major în Dorohoiu. Batalionul Maior Mihail în satul Buhaiul, iar celelalte prin satele din împrejurimi. Misiunea: paza orașului și satelor din împrejurimi. Gărzi la eșirea din oraș și sate.

22-31 Decembrie 1917

Nimic nou. Batalioanele ocupă aceleași cantonamente.

1 Ianuarie 1918

Regimentul se găsește în aceeași situație.

7 Ianuarie 1918

Regimentul primește ordinul brigăzii de a ocupa sector în Bucovina în locul trupelor ruse ce-l părăseau.

9 Ianuarie 1918

Regimentul ocupă sectorul Mamornița-Tereblești cu două batalioane în linia I-a și unul în rezervă înapoia stâncei la Gherbăuți. O companie din acest batalion va rămâne la

Stănești pentru a face legătura cu cele două batalioane de pe front. Batalionul II ocupând front de la front (nord Mamornița) până la cota 385 (Gârla) cu trei companii în linia I-a și cea de mitralieră în rezervă. Batalionul III va ocupa frontul de la sud Oprișeni până la râul Siret, cu două companii în linia I-a și una în rezervă în Tereblești.

9-13 Ianuarie 1918

Nici o acțiune pe front, decât numai zilnic se aud trageri de mitraliere, grenade, artilerie ale școlilor de specializare inamice, ce se fac chiar în spatele liniilor.

f. 38 13 Ianuarie 1918

Comaniile 9,10 și 12 sub comanda Căpitanului Mihail Vasile, fiind dispuse a desarma o unitate rusă, sunt capturate. Sunt capturați 7 ofițeri, 215 soldați, una pușcă mitralieră, 217 arme, 6 mitraliere, 6 bucătării și un cheson.

14-16 Ianuarie 1918

Aceși situație. Ofițerii capturați dimpreună cu căpitanii Mihail și Grecescu, au fost luați în drumul lor de ruși.

17-19 Ianuarie 1918

Nimic nou pe front.

20 Ianuarie 1918

Pe front nimic nou. Se reîntorc în Tereblești ofițerii Batalionului III capturați de ruși și care au fost salvați la Noua Suliță de un ofițer sârb și regimentul 40 Infanterie.

20-30 Ianuarie 1918

Nimic important pe front. Armistițiul continuă.

Anexa 2

Copie după Istoricul Corpului de la 1 August 1914 la 15 August 1916 și după Jurnalul de Operațiuni de la 15 August 1916 la 1 iulie 1918 și de la 1 Iulie 1918 până la 1 Aprilie 1921: Regimentul „Suceava” No. 16 (dosar 3363, inventar 5395).

f. 74 13 ianuarie

Situația trupelor este următoarea până la ora 11. Batalionul I mai puțin compania I-a și Batalionul II ocupa Mirosloveștii ce aveau posturi spre Soci și Motzca. Batalionul III mai puțin compania 11-a la Bratești cu avanposturi spre Gastești-Sodomani-

Pașcani. Însărcinarea este trecerea oricărei trupe ruse armate spre Pașcani. Compania II-a la Tupilești-Barticești. La ora 11 batalionul II a fost trimis spre satul Soci pentru a împiedica venirea în acest sat a 2 companii ruse dinspre Cristești. La ajungerea în Soci, Maiorul Butnaru C., Comandantul batalionului II găsind un grup de soldați ruși la marginea satului și invitându-i a depune armele ca nici un caz nu ar putea pleca înarmați. Pe când parlamenta cu ei a fost împușcat mișelește și cade grav rănit. Compania 7-a care se găsea deja desfășurată a primit focuri de armă și mitraliere din sat la care a răspuns imediat și a pornit la atac. Acțiunea a început la ora 12.45 iar la ora 13 artileria rusă a deschis focul asupra frontului nostru. La ora 13.05 artileria noastră a răspuns trăgând foc la marginea S.E. a satului Soci în trupele inamice, în care producându-se debandadă, au fugit în goană spre pădurea de N.V. a satului Soci. Artileria rusă de asemenea a încetat focul fugind spre Boureni, urmărită cu focuri de artileria noastră. Deși a încercat să pună din nou în baterie pe șoseaua națională Roman-Cristești; însă a fost alungată și de acolo retrăgându-se spre Cristești.

(...)

f. 73 Au fost capturate trăsuri, cai, un camion automobil și s-au înapoiat Brigăzii cu ...separate.

f. 74. 15 Ianuarie 1918

Batalionul I în drumul său spre Ciumulești a dezarmat toate trupele ruse în satele Uniceni-Forăști-Ruși, pentru că aceste trupe să nu poată aduna vreun rău, în timpul operațiunii ce trebuia să aibă loc, contra trupelor ruse ce atacau Regimentul 2 Grăniceri.

(...)

Nu li s-a lăsat un moment de răgaz pentru ca bateriile lor să deschidă focul contra trupelor noastre; s-au bătut toate punctele pe unde fugarii voiau să plece. La ora 14 trupele ruse au trimis parlamentari cu steaguri albe, spunând că Comandantul Corpului 2 rus a convenit să depună armele.

f. 75. După aceasta acțiunea a încetat. Acest batalion a operat singur și fără o acțiune concomitentă din partea Regimentului 2 de la care nu s-a auzit nici un foc. S-au dezarmat apoi trupele ruse în trecere spre Ciumulești; iar celelalte trupe după ce s-au predat prin acțiunea Batalionului I au fost dezarmate de alte trupe din Fălticeni.

(...)

Anexa 3

„Istoricul” Regimentului 4 Ilfov N. 21 Campania 1916-1921 (dosar 3379, inventar 5395).

f. 95 f. Joi 14 Decembrie 1917

La ora 9,30 conform ordinului primit batalionul I urmat de trenul de luptă și regimentar având hrana oamenilor și a cailor pe trei zile a pornit în direcțiunea Galați. Primindu-se ordin telefonic ca tot Regimentul să pornească imediat, pe noua zonă, la ora 14 Batalionul II urmat de trenurile sale de luptă și regimentar având hrana oamenilor și cailor pe trei zile, a pornit în direcțiunea Independența iar la ora 19 Stat Majorul Regimentului împreună cu Batalionul III urmat de trenul regimentar și de trenul de luptă având hrana oamenilor și a cailor pe 3 zile au pornit în direcțiunea Smârdan.

Efectivul: același

Starea sanitară: bună

Timpul: dimineata noros și puțină ploaie și în urmă frumos.

Vineri 15 Decembrie 1917

Regimentul ocupând noua zonă specificată prin ordinele primite execută consemnele date, asupra măsurilor de siguranță și pază.

Efectivul: același.

f. 95 v. Starea sanitară: bună

Timpul: noros, vânt și rece.

Sâmbătă 16 Decembrie 1917

(...) În cursul acestor 24 ore nu s-au constatat nici un fapt agresiv din partea Rușilor care deși par a nu se împăca cu măsurile luate de armata Română se supun imediat ce se intervine cu autoritate și ordine.

f. 96 v. Miercuri 20 Decembrie 1917

(...) S-a primit ordin telegrafic prin Brigada de a lăsa trecerea liberă a Rușilor și coloanelor lor, încărcate sau goale în cuprinsul teritoriului Român, însă nu vor fi lăsați să treacă trupe în Basarabia. Din partea rușilor nici un fapt agresiv.

f. 98. Luni 1 Ianuarie 1918

(...) Autoritățile superioare militare sunt informate că o Divizie Rusă ar voi să părăsească frontul și înarmați să plece în interior.

f. 99 v. Duminică 7 Ianuarie 1918

În cursul nopții Divizia 9-a rusă după ce a părăsit frontul a venit în satul Braniștea pregătindu-se de plecare (Regimentul 133 în Independența). Trupa noastră din Braniște a stat toată noaptea înconjurată de trupele Ruse. Aceasta a durat până la ora 10 a.m. În Șendreni trupele Ruse au dezarmat un pluton de-al nostru. S-a dat ordin să se ocupe frontul cu patrulare fixe date de trupa acestui regiment. La ora 10,30 trupele Ruse din Braniștea cu muzica în

frunte s-au pus în marș, încolonându-se pe șoseaua Braniștea-Galați. În ajutorul Batalionului II/21 și compania 10-a și 3-a Mitraliera, ni s-a trimis Batalionul din Costache Negri și o companie de la Smârdan, iar Batalionul I/21, plus comp. 9-a și 11-a i s-a dat ordin să iasă înaintea trupelor Ruse și să-i oprească urmând ca cu trupele dinspre Braniștea și cele venite în ajutor să se înconjoare trupa Rusă și să se dezarmeze. Rușii au fost întâmpinați în Valea Barboșilor lângă lacul Malina, unde la ora 15,30 au început lupta după ce s-au făcut somațiunile legale la care drept răspuns ei au deschis focul. Luptele principale s-au dat pe Valea Barboșilor, unde s-au tras din partea inamicului aproximativ 200 lovituri de tun, iar din partea artileriei...vreo 80 lovituri de 120. La ora 18 lupta a încetat probabil și din cauza nopții, Rușii având intențiunea probabilă de a lua direcțiunea spre Sivita. Avem 5 răniți ușor și am pierdut în timpul luptelor 2 afete de mitraliere. Știri despre pierderile suferite de Ruși încă nu avem. Se crede că printre Ruși au fost și Germani și încă de aceștia din urmă conduși.

f. 100 f. Efectivul: același

Starea sanitară: bună

Timpul: frumos

Luni 18 Ianuarie 1918

Astă-noapte s-a tras focuri din ambele părți. Dimineața la orele 9 lupta a reînceput. Rușii înaintai spre Galați și spre Bateriile Marinei aflate pe dealul Tighinei. Artileria Rusă bombarda intens cu proiectile de calibru mare orașul și Bateriile Marinei care de asemenea trăgea cu multă precizie. La un moment dat situația era foarte critică, deoarece Rușii înaintaseră până la 800 metri de liziera orașului Galați și aveau tendința de a înconjura Batalionul I cu care lupta devenise aproape corp la corp și de a pune mâna pe Baterii dar intervenind stânga noastră cu succes și mai ales focul sigur și bine nutrit al vedetelor de pe Dunăre, iar aripa dreaptă întărindu-se cu încă o companie și o secție de mitraliere, Rușii au fost siliți să se retragă și astfel situația s-a ameliorat. Stăpâni pe situație, Batalionul I a continuat lupta având ca scop învăluirea inamicului. Lupta a continuat intens toată ziua. S-au făcut prizonieri dintr-o parte și dintr-alta.

După-amiaza au apărut deasupra teatrului de luptă 3 aeroplane de ale noastre.

Efectivul: același

Starea sanitară: bună

Timpul: frumos

S-a consumat următoarele munițiuni:

Cartușe arma Leobel 400

Mitraliera 16670

Puști-Mitar 7300

Revolver 8m/m 1120

Revolver 11 m/m 530

Marti 9 Ianuarie 1918

Astăzi s-au predat Batalionului I/21 pe dealul Tighina 300 Ruși și mai multe unități ce trecuse la inamic ca pe acolo vor putea să treacă în Rusia și care s-au înapoiat când au văzut că inamicul îi declara prizonieri. Numărul total al oamenilor dezarmați cum și cel al armamentului și munițiilor capturate de la Ruși în aceste 3 zile nu s-a evaluat încă. Un pluton din compania 10-a a procedat la dezarmarea mai multor fracțiuni ruse găsite în Barboși și care făceau parte din Diviziile a 9-a și a 10-a ruse, în total 129 oameni trupa 258 cai, 2 mortiere a 120m/m și 41 tunuri de 75 m/m.

f.100 v. Oameni dezarmați, cai și trofee au fost aduse la Smârdan și date în primirea trupelor noastre care se aflau acolo. Până la încheierea buletinului 121 oameni din compania 9-a și 145 din compania 11-a nu s-au întors la companiile lor. Din trupa Batalionului I avem un mort (soldatul Dan Tudor din compania 1-a mitralieră) și 8 răniți, de asemenea și un elev plutonier (Mirescu Dumitru).

Starea sanitară: bună

Timpul: frumos.

Anexa 4 Jurnal operațiuni Divizia IX- Regimentul 40 Călugăreni (dosar 3523, inventar 5395)

f. 64. 1.XII. 1917 Divizia a 9 primind o nouă misiune aceea de a pune la adăpost de jaful Rușilor averea, viața și onoarea cetățenilor Români din județul Botoșani și Dorohoi, în consecință Regimentul va fi gata de plecare la primul ordin.

6.XII. 1917 Se îmbarcă Batalionul III la ora 10.25 și pleacă în direcția Podu Iloaiei.

9.XII. 1917 La ora 10 pleacă îmbarcat Batalionul I cu direcția Dorohoi. În drum primește ordin de misiunea sa și debarcă în gara Trușești, aranjându-și forțele astfel:

Compania a I și un pluton de mitraliere la Ripiceni la Fabrica de zahăr, 3 plutoane din compania a 3 și o secție de mitraliere la Dângenii.

Compania a 2 cu o secție de mitraliere la Trușești.

10.XII. 1917. Pleacă Batalionul II Stat Majorul Regimentului și Cartierul Brigadei 17 inf. cu destinația Dorohoi.

14.XII. 1917. La ora I-a ajuns la Dorohoi (...) Consemnul general a aresta orice individ ce ar tulbura liniștea obișnuită, a dezarma orice Rus cu arma, orice unitate Rusă armată și care nu ar avea o autorizație prealabilă pentru a purta, liberată de M.C.G. Român.

f. 66. 18.I. 1918 (...) Compania a 6 la ora 20 a fost trimisă la Broscăuți spre a dezarma niște Ruși, fiind informați că ar avea arme și ar cu gânduri rele. Li s-a luat 43 de arme și 10 grenade.

23. I. 1918 (...) Trenuri întregi cu mii de ruși sosesc zilnic din direcția Pașcani-Iași. Rușii sunt dezarmați și demobilizați și iau de aici direcția pe jos Basarabia prin Malnița și Lunca.

Anexa 5 Jurnal de operații Regimentul 2 Grăniceri septembrie 1917-Aprilie 1918 (dosar 3247, inventar

f.14. 21 decembrie 1917 Regimentul 23 Vânători (rus) nu a fost lăsat să plece din Cristești. Acest regiment este împărțit în tot județul și a fost oprit peste tot. Din știrile primite de la Suceava și Bucovina situația e liniștită.

f. 18. (..) S-au confiscat 10 căruțe rusești cu 700 de arme, mitraliere și.... de la bolșevici.

f. 20. 8 ianuarie 1918 Direcția CFR ne face cunoscut următoarele: 1) Depozitul de munițiuni din g. Basarabi este amenințat de ruși să-i dea foc. 2) Că rușii vor opri cu forța un tren gol și vor încărca muniția din g. Basarabi. Puneți-vă în legătură cu șeful din Basarabi și luați măsuri pentru a evita pericolul.

9 ianuarie Din somațiile date de armata 9 a rusă se pare că s-ar fi decis ca două divizii să se scurgă pe la Liteni-Frumușica-Todireni, iar două divizii pe la Mihăileni-Mamruța.

Rușii au ținut întruniri la Cristești și se dedau la jafuri.